

Turističko-gospodarska valorizacija Kopačkog rita

Vidaković, Lorena

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Polytechnic of Šibenik / Veleučilište u Šibeniku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:143:890090>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-11**

Repository / Repozitorij:

[VUS REPOSITORY - Repozitorij završnih radova
Veleučilišta u Šibeniku](#)

VELEUČILIŠTE U ŠIBENIKU
ODJEL MENADŽMENTA
STRUČNI PRIJEDIPLOMSKI STUDIJ TURISTIČKI
MENADŽMENT

Lorena Vidaković

TURISTIČKO-GOSPODARSKA VALORIZACIJA
KOPAČKOG RITA

Završni rad

Šibenik, 2023.

VELEUČILIŠTE U ŠIBENIKU
ODJEL MENADŽMENTA
STRUČNI PRIJEDIPLOMSKI STUDIJ TURISTIČKI
MENADŽMENT

TURISTIČKO-GOSPODARSKA VALORIZACIJA
KOPAČKOG RITA

Završni rad

Kolegij: Upravljanje okolišem u turizmu

Mentorica: mr.sc. Tanja Radić Lakoš, v.pred.

Studentica: Lorena Vidaković

Matični broj studentice: 1219063410

Šibenik, rujan 2023.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja Lorena Vidaković, studentica Veleučilišta u Šibeniku, JMBAG 1219063410 izjavljujem pod materijalnom i kaznenom odgovornošću i svojim potpisom potvrđujem da je moj završni rad na stručnom prijediplomskom studiju Turistički menadžment pod naslovom: Turističko-gospodarska valorizacija Kopačkog rita isključivo rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu, a što pokazuju korištene bilješke i bibliografija.

Izjavljujem da nijedan dio rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz necitiranog rada, te da nijedan dio rada ne krši bilo čija autorska prava.

Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za bilo koji drugi rad u bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili obrazovnoj ustanovi.

U Šibeniku, 6. rujna 2023.

Studentica:

TURISTIČKO-GOSPODARSKA VALORIZACIJA KOPAČKOG RITA

LORENA VIDAKOVIĆ

Imotska 32, 31223 Brođanci, lorena200161@gmail.com

Turizam označava pojam gdje osoba pravi putovanje izvan vlastitog mjesta prebivališta na vremenski period koji je duži od 24 sata a sve u cilju odmora, rekreacije, putovanja, posla i slično. Održivi razvoj turizma je izuzetno važan kako bi buduće generacije mogle uživati u prirodnim ljepotama kao što to imaju mogućnost današnje generacije. Pomoću Strategije razvoja održivog turizma do 2030. godine Republika Hrvatska je napravila plan po kojemu će pokušati ispuniti ključne izazove s kojima se susreće. Jedan od najvećih problema u Republici Hrvatskoj je slabo razvijen turizam na kontinentalnom području u odnosu na područja u blizini Jadranskog mora. Cilj završnog rada bio je istražiti turističko-gospodarsku valorizaciju Kopačkog rita. Analizom se došlo do zaključka da Kopački rit ima sve predispozicije za razvoj i napredak u turizmu, ali ih ne iskorištava na najbolji mogući način. Pomoću valorizacije se vrednuju svi pojmovi koji se mogu povezati s turizmom, a na osnovu toga je napravljena SWOT analiza gdje je vidljivo da je unutar Kopačkog rita potrebno nastaviti poticati snage, iskoristiti sve prilike koje dođu za ispunjenje potencijala, ukloniti sve slabosti, a potencijalne prijetnje savladati.

(38 stranica / 4 slike / 1 tablica / 34 literaturna navoda / jezik izvornika: hrvatski)

Rad je pohranjen u digitalnom repozitoriju Knjižnice Veleučilišta u Šibeniku

Ključne riječi: turizam, valorizacija, Kopački rit, okoliš, park prirode

Mentorica: mr.sc. Tanja Radić Lakoš, v.pred.

Rad je prihvaćen za obranu dana: 6. rujna 2023.

TOURIST-ECONOMIC VALORIZATION OF THE KOPAČKI RIT

LORENA VIDA KOVIĆ

Imotska 32, 31223 Brođanci, lorena200161@gmail.com

Tourism presents the term where a person makes a trip outside his own place of residence for a period of time longer than 24 hours, all for the purpose of rest, recreation, travel, work and the like. The sustainable development of tourism is extremely important so that future generations can enjoy the natural beauty as the present generation has the opportunity. With the help of the Sustainable Tourism Development Strategy until 2030, the Republic of Croatia has made a plan according to which it will try to meet the key challenges it faces. One of the biggest problems in the Republic of Croatia is poorly developed tourism in the continental area compared to areas near the Adriatic Sea. The goal of the final paper was to investigate the tourism economic valorization of Kopački rit. The analysis came to the conclusion that Kopački rit has all the predispositions for development and progress in tourism, but does not use them in the best possible way. Valorization is used to evaluate all terms that can be connected with tourism, and based on this, a SWOT analysis was made, where it is evident that within Kopački rit it is necessary to continue to encourage strengths, to use all the opportunities that come to fulfill the potential, to remove all weaknesses, and potential threats overcome.

(38 pages / 4 figures / 1 tables / 34 references / original in Croatian language)

Thesis deposited in University of Applied Sciences Šibenik Library digital repository

Keywords: tourism, valorization, Kopački rit, environment, nature park

Supervisor: Tanja Radić Lakoš, MSc., s.lec.

Paper accepted: 09/06/2023

SADRŽAJ

1. UVOD	1
1.1 Cilj rada.....	2
1.2 Metodologije rada	2
1.3 Struktura rada.....	3
2. TURIZAM.....	5
2.1 Održivi razvoj turizma	6
2.2 Strategija razvoja održivog turizma do 2030. godine	8
2.2.1 Opće informacije	8
2.2.2 Upravljački sažetak	9
2.2.3 Vizija razvoja turizma	10
2.2.4 Strateški ciljevi.....	11
3. KOPAČKI RIT.....	14
3.1 Povijest Kopačkog rita.....	15
3.2 Obilježja Kopačkog rita	15
3.2.1 Geografska obilježja.....	16
3.2.2 Klimatska obilježja.....	17
3.2.3 Biološka obilježja	18
3.3 Vizija Kopačkog rita	20
4. VALORIZACIJA	21
4.1 Valorizacija resursa u turizmu	23
5. REZULTATI ISTRAŽIVANJA VALORIZACIJE NA PRIMJERU KOPAČKOG RITA.....	25
5.1 Prostorna valorizacija parka prirode	25
5.2 Prikaz gospodarsko-turističkih djelatnosti na području Kopačkog rita	28
5.2.1 Posjećivanje.....	28
5.2.2 Lovstvo.....	29
5.2.3 Ribarstvo	29
5.2.4 Šumarstvo.....	30
5.2.5 Poljoprivreda	31
6. SWOT ANALIZA KOPAČKOG RITA	32
7. ZAKLJUČAK	34

LITERATURA	35
PRILOZI	38
Popis slika	38
Popis tablica	38

1. UVOD

Prema Grgiću i suradnicima (2017), turizam u novo, moderno vrijeme, postaje sve važnija gospodarska grana svake zemlje te je jedna od najbrže rastućih grana u svjetskoj ekonomiji. Razlog tomu je što ljudi obavljaju velike količine poslova s manjkom fizičkih aktivnosti koje izazivaju stres, a ljudima koji su pod utjecajem stresa je potreban odmor. Zbog manjka fizičkih aktivnosti ljudi se odlučuju na turističke destinacije gdje su dostupne fizičke aktivnosti, a ljudi koji imaju prekomjernu fizičku aktivnost na poslu tokom cijele godine više će se odlučiti na opuštajući odmor koji ne sadrži veliku fizičku aktivnost. Turizam općenito ne može funkcionirati bez osoba koje se odlučuju na obavljanje ove gospodarske grane i osoba koje se odlučuju na obilazak turističkog mjesta.

Danas se za pojam turizma sve više veže i pojam održivost, odnosno razvija se održivi turizam. Razlog tomu je što je jako velik problem u svijetu s onečišćenjem zraka i cijelog okoliša. Kako bi se održivi turizam na uspješan način uspio razviti i ostvariti potrebno je paziti na potrebe današnjih i budućih generacija. Zbog naglog porasta populacije koja se događa i sada u trenutku što utječe na veći broj turista svake godine, problem onečišćenja zraka i okoliša prerastao je iz malog lokalnog problema u veliki globalni problem. Danas taj globalni problem na razini cijele planete predstavlja problem i prijetnju. Upravo iz tog razloga se turizam želi unaprijediti u održivi kako bi današnje generacije mogle uživati u svemu dostupnome na održivi način, a u isto vrijeme da se osigura budućnost narednih generacija sa što je moguće manje onečišćenim zrakom i okolišem.

U suvremenom svijetu turističko-gospodarska valorizacija nekog područja predstavlja jednu od vrlo značajnih tema. Sa valorizacijom se žele postići odgovori na razna pitanja koja se vežu za vrednovanje, a uključuje vrednovanje pojmova kao što su spomenici, objekti, pojave ili prostori (Magaš, Vodeb i Zadel, 2018:53).

Prema Kušenu (1999) dolazi se do zaključka da se valorizacija provodi s ciljem kako bi se utvrdilo ima li određeni prostor ili objekt turističku privlačnosti, kako se ta turistička privlačnost može iskoristiti, u kojem se ekonomskom smislu može pokrenuti te na koji način se njen potencijal može u potpunosti razviti. Iz tog razloga je pojam turističko-gospodarske valorizacije izuzetno važan jer turizam predstavlja jednu od najvažnijih grana naše zemlje, a s napretkom

turizma jača se gospodarstvo.

Republika Hrvatska je poznata po izuzetno jakom turizmu, a najveće zasluge pripadaju čistom i očuvanom Jadranskom moru. No, ukoliko se održivi razvoj ne bude primjenjivao hrvatsko bi se more i obalna područja mogli dovesti u opasnost da ne budu toliko jak turistički atraktant. Kako bi hrvatski turizam bio još jači i (p)ostao glavna gospodarska grana potrebno je turizam razviti i na kontinentalnom području Republike Hrvatske. Taj zadatak nije jednostavan te je potrebno puno truda i rada kako bi se to uspjelo, no prirodnih ljepota krajolika i raznih objekata ima u velikom broju, samo ih je potrebno iskoristiti na pravi način.

S obzirom da su neki potencijali na području Republike Hrvatske ostali ne iskorišteni po pitanju privlačenja većeg broja posjetitelja potrebno je napraviti turističko-gospodarsku valorizaciju istih kako bi se utvrdilo što je najbolje za svako turističko područje koje ima određeni potencijal za razvijanje.

1.1 Cilj rada

Kao što je prethodno navedeno, Republika Hrvatska ima veliku prednost u razvoju turizma u odnosu na ostale zemlje u okruženju zbog Jadranskog mora, no problem predstavlja manjak zainteresiranosti za ostale turističke destinacije na kontinentalnim područjima. Upravo je zbog toga cilj ovog završnog rada napraviti studiju slučaja - turističko-gospodarsku valorizaciju Kopačkog rita - kako bi se na pravi način uvidjele snage Kopačkog rita. Osim toga, te snage je potrebno usmjeriti na aktivnosti za koje će se zanimati velik broj potencijalnih posjetitelja kako bi turizam na području Kopačkog rita ojačao. Kako bi se to utvrdilo potrebno je pomoću odgovarajućih metoda vrednovati određene lokalitete, objekte, zanimljivosti, pojave i slično. Nakon što se to utvrdi postići će se cilj ovog završnog rada, odnosno postići će se turističko-gospodarska valorizacija Kopačkog rita.

1.2 Metodologije rada

Pri izradi završnog rada upotrebljavani su sekundarni izvori podataka. Kako bi se prikupili takvi podaci korištena je literatura iz raznih znanstvenih i stručnih radova te internetskih stranica.

Takvi izvori se vežu za turizam, njegov održivi razvoj, valorizaciju i Kopački rit. Osim navedenoga, korištena je metoda analiza zbog složenih pojmova, a metoda sinteze je korištena kako bi se na kvalitetan način objasnile misaone cjeline. Pomoću metode indukcije obradili su se aspekti turističke-gospodarsko valorizacije na području Kopačkog rita.

1.3 Struktura rada

Kroz strukturu rada želi se prikazati na koji način je podijeljen završni rad, a to je učinjeno na način da je rad podijeljen na uvod, razradu i zaključak, odnosno na ukupno sedam poglavlja, literaturu i priloge.

Prvi, uvodni dio završnog rada predstavlja početak rada gdje se nameću osnovne činjenice koje su manje-više svima poznate. Nakon toga definirana je problematika rada te cilj koji se želi postići ovim završnim radom. Zatim su u uvodu prikazane korištene metode rada i kompletna struktura rada.

U drugom poglavlju ovog završnog rada koje započinje s naslovom „Turizam“ želi se pojasniti pojam turizam u općenitom smislu, na koji način se treba poistovjetiti s održivim turizmom te je za kraj prikazana Strategija razvoja održivog turizma do 2030. godine unutar Republike Hrvatske kroz nekoliko pod poglavlja koji uključuju opće informacije, upravljački sažetak, viziju razvoju i strateške ciljeve.

Nadalje, treće se poglavlje veže za Kopački rit, odnosno prikazano je ono najosnovnije o istome. To je urađeno na način da je prvo obrađena kratka povijest Kopačkog rita. Nakon toga su definirana obilježja Kopačkog rita kroz tri različita obilježja: geografska, klimatska i biološka. Na samom kraju ovog poglavlja prikazana je vizija Kopačkog rita, to jest prikazano je što se želi ostvariti u bližoj i daljoj budućnosti na području Kopačkog rita. Zatim, četvrto poglavlje rada s naslovom „Valorizacija“ prikazuje sam pojam i naziv riječi valorizacije. Unutar poglavlja također je obuhvaćeno pod poglavlje „Valorizacija resursa u turizmu“ kako bi se uvidjelo na koji način su u međusobnom odnosu turizam općenito i valorizacija. Nakon toga, peto poglavlje donosi primjenu valorizacije na primjeru Kopačkog rita. Prvo je objašnjena prostorna valorizacija parka prirode Kopački rit. Nakon toga je napravljen prikaz gospodarsko-turističkih djelatnosti na području Kopačkog rita kroz pet podpoglavljia gdje se žele prikazati djelatnosti poput posjećivanja, lovstva, ribarstva, šumarstva i poljoprivrede.

Unutar šestog poglavlja prikazana je SWOT analiza gdje se žele prikazati snage, slabosti, prilike i prijetnje Kopačkog rita. S obzirom da je Kopački rit vrlo kompleksno područje s velikim mogućnostima za razvoj turizma postoje razni faktori koji mogu na negativan način utjecati na razvoj turizma.

Naposlijetku, sedmo poglavlje predstavlja zaključak u kojem se žele istaknuti najvažniji pojmovi povezani s praktičnim dijelom gospodarsko turističke valorizacije Kopačkog rita te objektivno mišljenje autora koje se temelji na napisanom završnom radu.

Za pisanje ovog završnog rada korištena je razna literatura koja je na kraju napisana abecednim redom, a svi prilozi u vidu slika i tablica su prikazani na jednom mjestu iza popisa literature.

2. TURIZAM

Kada se u svakodnevnicu spomene pojam „turizam“ većina bi ljudi vjerojatno pomislili na putovanje u svrhu udobnosti, rekreacije ili posla koje je u većini slučajeva ograničenog trajanja. U Republici Hrvatskoj se turizam najviše povezuje s putovanjem na Jadransko more, a za ostatak Europe, a i svijeta se može reći da se turizam spominje s odlaskom iz vlastite zemlje. Upravo to vodi do toga da je Republika Hrvatska zbog svog Jadranskog mora izuzetno privlačna zemlja za turiste.

Povijest, odnosno sama riječ „turizam“ prema Williamu F. Theobaldu potječe od latinske riječi *tornare* i grčke riječi *tornos*. Ove dvije riječi se mogu označiti kao kretanje oko centralne osi ili oko kruga (Dulčić i Petrić, 2001:4). U teorijskom smislu to znači da krug predstavlja polazišnu točku koja se na kraju vraća u svoju početnu točku. Upravo iz tog razloga, krug predstavlja put koji započinje i završava na samom polazištu jer turiste karakterizira odlazak s namjerom povratka.

Turizam predstavlja ukupnost između odnosa i pojava koje proizlaze iz putovanja i boravka turista, odnosno posjetitelja nekog mjesta ukoliko se takvo putovanje smatra da je uzeto s ciljem odmora i uživanja. Za takvo se putovanje ne zasniva stalno prebivalište niti se poduzima neka gospodarska djelatnost (Ravlić, 2013).

Svjetska turistička organizacija je turiste definirala kao ljude koji odlaze na put i odsjedaju na mjesto koje je izvan njihovog mjesta prebivališta na vremenski period koji nije duži od jedne godine s ciljem zabave, posla ili nekih drugih razloga (Pirjevec i Kesar, 2002:5).

Iz prethodno navedenih definicija za turizam i turiste jasno je da turizam obuhvaća značajke kao što su rekreacije, putovanje i odmor u većini slučajeva te posao u rjeđim situacijama. Ljudi zbog ubrzanog života i velikog obima posla imaju veću potrebu za odmorom, a bez turizma to je nemoguće.

Prema jednoj od prvih definicija nastale 1905. godine, turizam je opisan kao pojava suvremenog doba iz razloga što je povećana potreba za odmorom i promjenom klime. Osim toga, došlo je do

većeg zanimanja za prirodne ljepote krajolika, uživanja u slobodnoj prirodi te su ljudi s napretkom turizma postali radosniji (Ravlić, 2013).

S obzirom da se turizam svakodnevno razvija ljudi će sve više imati potrebu za posjećivanjem raznih turističkih zanimacija, a to automatski znači veću potrebu za odmorom i mijenjanje klimatskih uvjeta. Upravo zato što je danas u svijetu okoliš sve više zagađeniji, a zrak sve više onečišćen ljudi imaju potrebu za posjećivanjem prirodnih ljepota različitih krajolika i uživanja u svježem zraku.

Turizam zbog svojih prednosti koje su došle s njegovim napretkom ima vrlo važne komponente nacionalnih gospodarstava diljem svijeta. Osnovne se funkcije suvremenog turizma mogu podijeliti na društvene i ekonomske. Društvene funkcije turizma se vežu za doživljaje i aktivnosti ljudi te obogaćivanja čovjeka zbog novih spoznaja. Ekonomske funkcije turizma predstavljaju aktivnosti koje su orijentirane na postizanje konkretnih gospodarskih učinaka na razini organizacija i poduzeća direktno ili indirektno uključenih u stvaranje turističke ponude. Važno je razlikovati društvene funkcije od ekonomskih jer su društvene vezane za većinu ljudi zato što turizam može imati zdravstveno, rekreacijsko, kulturno, obrazovno, socijalno i političko djelovanje na ljude. Ekonomske funkcije se više odnose na zemlju kompletno jer su prisutne značajke poput izvoza robe i usluga, povećanje zaposlenosti, razvoja nerazvijenih područja i slično (Ravlić, 2013).

2.1 Održivi razvoj turizma

Prije samog povezivanja pojma održivog razvoja s turizmom potrebno je definirati pojam održivog razvoja općenito. Prema Črnjaru (2002) održivi razvoj predstavlja društveni i gospodarski rast koji je u skladu s ekosustavima unutar kojeg djeluje, a kao takvog ga se smatra dugoročno održivim.

Osim prethodno navedene definicije, Herceg (2013) navodi kako se održivi razvoj prema zaključcima Svjetske komisije za okoliš i razvoj može definirati kao razvoj koji će udovoljiti potrebama sadašnje generacije, a da se ne pritom ne ugrozi budućnost narednih generacija.

Pojam održivog razvoja se često danas spominje zato što su minimalni problemi okoliša koji se

vežu za onečišćenje i zagađenje istog prerasli velike probleme na globalnoj razini, a upravo to se želi zaustaviti na način da se udovolji trenutnim potrebama svih ljudi, ali isto tako da se osigura sigurna budućnost idućim generacijama. Iz prethodno navedenog, od strane različitih autora, dolazi se do zaključka kako glavni cilj u napretku turizma treba biti povećanje kvalitete života prema zahtjevima turističke potražnje. Razvoj bi se trebao temeljiti na tome da se sačuvaju izvorne odlike kulturnog nasljeđa i prirode.

Republika Hrvatska se relativno rano uključila u europske i svjetske procese koji se vežu za dogovor o održivom razvoju (Deklaracija o zaštiti okoliša, Narodne novine 34/92). Godine 1972. održana je konferencija u Stockholmu, a tada je Republika Hrvatska među prvim državama unutar Europe donijela „Rezoluciju o zaštiti čovjekove okoline u Hrvatskoj“. Godine 1992. Hrvatska se opredijelila za održivi razvoj iz razloga što je potpisana „Deklaracija o zaštiti okoliša“ (Narodne novine 34/92), a unutar te deklaracije, Republika Hrvatska odlučila se da će se držati sljedećeg:

- Racionalno gospodarenje tлом, šumama i prirodnim bogatstvima,
- Provođenje mjera koje se vežu za očuvanje kvalitete zraka u svim područjima, a naročiti u industrijskim i gradskim središtima,
- Zaštita svih izvorišta pitke vode,
- Očuvati kulturnu baštinu,
- Očuvanje prirodnih nacionalnih blaga,
- Paziti na upravljanje s otpadom.

Kako bi se uspio održati dugotrajan i održivi turizam od velike je važnosti na odgovoran i kvalitetan način planirati prostor pazeći na kulturne vrijednosti u okolici. Turistička ponuda koja će zadovoljiti posebne želje gostiju mora u sebi sadržavati razvoj dodatnih usluga i proizvoda te kreiranje veće vrijednosti kako bi se uspješno izbjeglo gomilanje turista jer masovan broj turista za posljedicu će imati jako velik i negativan utjecaj na okoliš. Kako bi se postigla veća konkurentnost između društveno-odgovornih poduzeća potrebno je da organizacije civilnog društva potiču na primjere dobre prakse. Sve to će za posljedicu imati mogućnost razvoja održivog turizma, a upravo to je potrebno kako bi današnje generacije ostale zadovoljne, a buduće neugrožene.

2.2 Strategija razvoja održivog turizma do 2030. godine

Strategija razvoja održivog turizma do 2030. godine (Narodne novine, 2/2023) predstavlja akt strateškog planiranja hrvatskog turizma za vremenski period do 2030. godine koji je usklađen prema Nacionalnoj razvojnoj strategiji Republike Hrvatske do 2030. godine te politikama i temeljnim dokumentima Republike Hrvatske i Europske Unije. Također, osim navedenog uključeni su Nacionalni plan oporavka i otpornosti.

2.2.1 Opće informacije

Strategija razvoja održivog turizma do 2030. godine (Narodne novine, 2/2023) izrađena je u suradnji s predstavnicima utjecajnijih dionika hrvatskog turizma, ministarstva i ostalih relevantnih institucija. Velik broj dionika je svojim stavovima dao velik doprinos u okvirima tematskih radionica, intervjuja i sastanaka. Osim svih navedenih, u izradi su sudjelovali brojni predstavnici lokalne zajednice i građani koji su bili uključeni na način da su participirali u anketnom istraživanju (Strategija razvoja održivog turizma do 2030. godine, Narodne novine, 2/2023).

Prije samog završetka Strategije razvoja održivog turizma do 2030. godine, napravljena je Analiza scenarija pomoću koje se predstavio proces strateške ocjene mogućih alternativnih budućnosti te utjecaja na turizma u Republici Hrvatskoj. Osim toga, Analiza scenarija sadrži podlogu za određivanje razvojnih orijentacija, ciljeva i provedbenih mehanizama. Pomoću ove analize žele se identificirati važni izazovi koji se vežu za razvoj održivog turizma i njihov utjecaj na održivost. Također, pomoću analize su se donijele smjernice koje su ključne za razvoj održivog turizma, a upravo su one temelj izrade Strategija razvoja održivog turizma do 2030. godine. Za Analizu scenarija su korišteni podaci iz 2019. godine jer je to bila posljednja godina pred pandemiju COVID-19. Razlog zašto su za Analizu scenarija korišteni podaci iz 2019. je što tada nije bilo nikakvih restriktivnih mjera koje su nastale nakon što je svijet zahvatila pandemija bolesti COVID-19 koja je imala negativan utjecaj na turizam.

Strategija razvoja održivog turizma do 2030. godine u sebi sadrži viziju razvoja turizma unutar Republike Hrvatske u smjeru održivosti, razvojne potrebe i potencijala koji je potrebno ostvariti.

Na osnovu ove strategije napravljen je Nacionalni plan razvoja održivog turizma do 2027. godine unutar kojeg će biti operacionalizacija primarnih područja kroz jasno definirane mjere.

2.2.2 Upravljački sažetak

Kao što je prethodno navedeno, Strategija razvoja održivog turizma do 2030. godine (Narodne novine, 2/2023) predstavlja akt strateškog planiranja, a koristi se za oblikovanje i provedbu razvojnih turističkih politika. Ova je Strategija usklađena zajedno s nacionalnim i europskim politikama koje se vežu za turizam te opći društveni i gospodarski napredak. Kako saznajemo (Tomašević i sur., 2021) kako bi se ovaj dokument napravio sudjelovali su sljedeći predstavnici:

- Predstavnici javnog sektora,
- Predstavnici civilnog društva,
- Predstavnici gospodarstva,
- Predstavnici akademske zajednice.

U provedenom istraživanju prikupljeni su stavovi različitih osoba, a oni uključuju lokalno stanovništvo i turiste. Ovim postupkom obuhvaćeno je skoro 3000 osoba. Kako bi se izradio ovaj dokument bilo je potrebno da sudjeluju Upravljački odbor i radna skupina u kojoj su bili predstavnici raznih institucija. Strategija razvoja održivog turizma do 2030. godine napravljena je na način da se poštuju sljedeća načela (Tomašević i sur., 2021):

- Partnerstva,
- Participativnosti,
- Transparentnosti,
- Sveobuhvatnosti.

Nakon izrađene analize stanja turizma unutar Republike Hrvatske pronađeno je 10 ključnih izazova za današnji turizma (Tomašević i sur., 2021) a oni uključuju sljedeće:

- Prostorna i vremenska nejednakost,
- Odnos između klimatskih promjena i turizma,

- Utjecaj turizma na prirodu i okoliš,
- Prilagodba brzim tehnološkim promjena u turizmu,
- Manjak ljudskih potencijala u kvaliteti i kvantiteti,
- Dobrobit i kvaliteta života lokalnog stanovništva,
- Nedovoljno dobra struktura i kvaliteta smještajnih kapaciteta,
- Nedovoljno efikasan upravljački i zakonodavni okvir,
- Nepovoljno investicijsko i poslovno okruženje,
- Promjene potreba i ponašanja turista te utjecaj moguće krize na turizam.

Kako bi se turizam razvio do krajnje granice važno je da se cijelo hrvatsko turističko gospodarstvo usredotoči na prethodno 10 navedenih izazova današnjeg turizma. Jako je teško sve izazove svesti na maksimum, ali je zato važno pronaći odgovarajuću zlatnu sredinu koja će donijeti najbolje rezultate za sve.

2.2.3 Vizija razvoja turizma

Pojam vizije se slobodnim riječima može definirati kao neka slika u glavi koja će se dogoditi u bližoj ili daljoj budućnosti, a temelji se na mašti i prethodno stečenim znanjima, odnosno za viziju se može reći kako predstavlja predviđanje željenog razvoja nekog događaja koji je realan za ostvarivanje.

Za viziju se može reći kako označava pogled u budućnost. Kada se razvoj turizma stavi u kontekst održivosti dolazi se do zaključka da se želi unaprijediti kvaliteta života lokalnog stanovništva te da se žele jačati izravni i neizravni gospodarski faktori kako bi se gospodarski razvoj unutar Republike Hrvatske ravnomjernije rasporedio. Kako je prikazano u Strategiji razvoja održivog turizma do 2030. godine (Narodne novine, 2/2023) prema trenutnim obilježjima i narednom pozicioniranju održivog razvoja turizma Republike Hrvatske, poseban se naglasak stavlja na očuvanje prirodnih ljepota i resursa, predstavljanju unikatnog identiteta regije i posebnih obilježja Republike Hrvatske kao privlačne turističke destinacije.

Republiku Hrvatsku posjeti jako velik broj turista u najvećoj mjeri zbog izrazito čistog

Jadranskog mora, no unutar Republike Hrvatske postoje i ostale privlačne destinacije. Problem je što se iste ne mogu mjeriti s posjećenosti Jadranskog mora. Upravo tu se naglasak stavlja da se očuvaju sve ljepote i čistoća koja odlikuje hrvatski turizam, ali isto tako se želi povećati turizam u ostalim krajevima.

Unutar Strategije razvoja održivog turizma do 2030. godine razvila se vizija gdje se žele poštovati kulturno i prirodno naslijeđe te unikatni identitet svih regija s ciljem stvaranja održivog turizma za vrijeme cijele godine. Želi se napraviti turizam koji će biti poželjan za ulaganja, život, rad i turizam koji će doprinijeti gospodarskom razvoju Republike Hrvatske (Tomašević i sur., 2021).

Unutar okvira Strategije razvoja održivog turizma do 2030. godine predstavljena je vizija pomoću koje se Republika Hrvatska želi nametnuti u odnosu na ostale konkurente i pružiti jak turizam tijekom cijele godine. Kako bi se to napravilo trebao bi se stvoriti unikat turizam s velikom razinom sigurnosti gdje se mogu prepoznati kultura Republike Hrvatske, visoka kvaliteta života, mogućost napretka za sve te očuvanje prirodnih ljepota i resursa.

2.2.4 Strateški ciljevi

Kako bi se ostvarila vizija razvoja održivog turizma Republike Hrvatske, definirana su četiri važna strateška cilja (Strategija razvoja održivog turizma do 2030. godine, Narodne novine, 2/2023):

- Regionalno i cjelogodišnje uravnotežen turizam,
- Turizam s očuvanim okolišem, prirodom i klimom,
- Inovativan i konkurentan turizam,
- Otporan turizam.

Prostorna i vremenska neujednačenost turističkih aktivnosti je jedan od najvažnijih izazova za hrvatski turizam. Osim toga, jedan od ključnih izazova je izrazita sezonalnost poslovanja koja u turističkim destinacijama koje su izrazito razvijene rezultira pojavom prekomjernog turizma. Ovaj problem nastaje kada poduzetnici unutar takvih turističkih destinacija svoj razvoj temelje na paradigmi beskonačnog rasta, bez da sagledaju društvene i ekološke aspekte turizma (Tomašević

i sur., 2021). Kako bi se ovaj cilj ispunio važno je da se turizam unutar Republike Hrvatske ravnomjerno rasporedi, odnosno da se turizam na kontinentalnom području razvije kako bi privukao veći broj turista. Postoje razne prirodne ljepote poput nacionalnih parkova i kulturnih baština, a upravo bi se na takvim područjima turizam trebao razviti što je više moguće.

Glavni motivi dolaska turista u Republiku Hrvatsku su prirodni resursi – more i priroda. No, problem je što su prirodni resursi ugroženi zbog neprimjerene turističke infrastrukture i intenzivne turističke aktivnosti. Turizam ima izrazito loš utjecaj na klimatske promjene zbog velikih količina ugljikovog dioksida u prometu. Turisti će zbog klimatskih promjena početi mijenjati svoje turističke destinacije, a kako se turistička aktivnost ne bi smanjila u Hrvatskoj, važno je da se razvoj turizma orijentira prema resursnoj i okolišnoj održivosti. Osim toga, važno je smanjiti negativan utjecaj turizma na klimatske promjene (Tomašević i sur., 2021).

Kako bi se sačuvao okoliš poticati će se prakse koje se vežu za smanjenje otpada od jednokratnih plastika i hrane te štednja energije i vode. Pomoću smanjenja ovih faktora doći do okolišne i ekonomske održivosti. Kako bi se smanjio negativan utjecaj turizma na prostor važno je da se osiguraju sustavni prostorni planovi kako bi se uspostavila ravnoteža između turizma i prostora. Pomoću planiranja uspostaviti će se racionalno upravljanje prostorom i raznim prirodnim resursima što će za posljedicu imati povećanje razine kvalitete života lokalnog stanovništva, a osobito se veže za najposjećenije turističke destinacije (Tomašević i sur., 2021).

Iz prethodno navedenog se može vidjeti kako se Republika Hrvatska u svojoj Strategiji razvoja održivog turizma želi posvetiti smanjenju negativnih utjecaja na okoliš, a ujedno se želi sačuvati okoliš na način gdje svi mogu doprinijeti. Okoliš će se u poželjnim turističkim destinacijama najbolje sačuvati nakon što se napravi racionalno upravljanje prostorom.

Jedan od važnih koraka u razvoju održivog turizma je razvoj inovativnog i konkurentnog turizma. Konkurentnost je ovisna o raznim faktorima, a kako bi se ista razvila važno je da se unaprijede faktori kao što su ljudski potencijali, tržište rada, poslovno okruženje, bolja kvaliteta i struktura smještajnih kapaciteta, poticanje inovacija i digitalizacija turizma (Tomašević i sur., 2021).

Kako bi se stvorio otporan turizam potrebno je razviti kvalitetniji zakonodavni okvir, a kako bi se to ostvarilo potrebno je da se uspostavi sustav praćenja i analize podataka. Prema tim podacima bi se napravile određene promjene koje se vežu za prostorno planiranje, poreze i slično. Preduvjet otpornog turizma se veže za unaprjeđenje sustava turističkih zajednica, unaprjeđenje

sustava upravljanja kvalitetom, izmjenu propisa s ciljem ponovne organizacije i ostalog. Također je važno da se nastavi percepcija da je Republika Hrvatska i dalje sigurna destinacija s niskom stopom kriminala i nasilja (Tomašević i sur., 2021).

3. KOPAČKI RIT

Kopački rit je park prirode koji se nalazi u samom kutu što ga čine rijeka Dunav zajedno sa pritokom Dravom. Izgled Kopačkog rita je ovisan o vodostaju dviju rijeka koje ga neprestano oblikuju na različite načine. Upravo se tako dobiva zaista lijep mozaik jezera, kanala, poplavnih šuma, bara i greda, trsaka te vlažnih livada. Kopački se rit smatra jednim od najbolje očuvanih poplavnih područja u Europi, a specijalni zoološki rezervat je najvrjedniji dio parka. Područje Kopačkog rita karakteristično je po velikoj biološkoj raznolikosti i ljepotama krajobraza. Kompletan Kopački rit je poznato stanište za razne ptice močvarice te je poznat po populaciji običnog jelena, a izrazito orla štekavca koji je simbol ovog parka, a prikazan je na slici 1 (Kopački rit: O parku, n.d.).

Slika 1. Orao štekavac.

Izvor: Kopački rit: Foto, n.d.

3.1 Povijest Kopačkog rita

Najstariji park prirode u Republici Hrvatskoj je upravo Kopački rit (Kopački rit: Kopački rit kroz povijest, n.d.). Vlastelinstvo Belje osnovano je 1699. godine darovnicom ugarsko hrvatskog kralja Leopolda I. Vojskovođa i princ, Eugen Savojski postao je posjednik vlastelinstva Belje koje je tada obuhvaćalo i Kopački rit, a izgradio je lovački dvorac u Bilju.

Habsburgovci su sve do kraja Prvog Svjetskog rata bili glavni zakupci Kopačkog rita. Nakon njih, gospodarstvom su počeli upravljati Kraljevina Hrvata, Srba i Slovenaca, a nakon njih je došla Kraljevina Jugoslavija. Princ Habsburg je upravljao za vrijeme Drugog Svjetskog rata Kopačkim ritom, a odmah po završetku rata prostor se nacionalizirao i postao lovačka rezidencija (Zaštita prirode: Park prirode Kopački rit – srce Podunavlja, 2023).

Državno dobro „Belje“ počelo je upravljati Kopačkim ritom nakon Drugog Svjetskog rata. Ukazom Sabora Republike Hrvatske, godine 1967. Kopački je rit postao upravljani prirodni rezervat. Nakon završetka Domovinskog rata, Vlada Republike Hrvatske 1997. godine donijela je odluku da će upravljanje preuzeti Javna ustanova Park prirode Kopački rit (Kopački rit: Kopački rit kroz povijest, n.d.).

Kopački rit je prošao dugu povijest kroz nekoliko različitih vladavina. Vidi se kako su sve osobe koje su bile na vlasti prepoznale važnost i ljepote ovog krajolika jer da nije tako, Kopački rit ne bi bio jedno od najpoznatijih močvarnih područja u Europi.

3.2 Obilježja Kopačkog rita

Kopački rit je jedno vrlo posebno mjesto unutar Republike Hrvatske, a karakteriziraju ga raznolika obilježja. Unutar ovog poglavlja kroz tri podpoglavljia biti će obrađena sljedeća obilježja Kopačkog rita:

- Geografska obilježja,
- Klimatska obilježja,
- Biološka obilježja.

3.2.1 Geografska obilježja

Park prirode Kopački rit smješten je na sjeveroistočnom dijelu Republike Hrvatske, ali se više proteže po istočnom dijelu. Mjesto gdje se proteže Kopački rit je ravničarski dio Baranje koja je u sastavu Osječko-baranjske županije. Područje je pretežno nizinsko između dvije rijeke Dunava i Drave, a nalazi se također u blizini granice s Mađarskom. Kopački se rit točno prostire sjeverno od ušća Drave u Dunav te uzvodno Dunavom na obje strane obale do bivšeg pristaništa Kazuk. Istočna granica Kopačkog rita je ustanovljena državnom granicom prema Srbiji. Slikom 2. prikazan je geografski položaj parka prirode Kopački rit (Kopački rit: JUPP Kopački rit, n.d.).

Slika 2. Geografski položaj parka prirode Kopački rit.

Izvor: Benčina, L., Rožac, V. i Bolšec, B. (2010). Nacrt plana upravljanja Parkom prirode Kopački rit. Javna ustanova "Park Prirode Kopački rit".

Kada se sagledaju točne koordinate Kopačkog rita onda se Kopački rit nalazi između $45^{\circ} 32'$ i

45°47' sjeverne geografske širine te između 18° 45' i 18° 59' istočne geografske dužine. Nadmorska visina kompletnog prostora na Baranji ne prelazi više od 250 m, a nadmorska visina Kopačkog rita se kreće između 78 i 86 m (Benčina i sur., 2010:17).

S obzirom da nadmorska visina Baranje ne prelazi više od 250 m, a najniža točka Kopačkog rita koja je dno Kopačkog jezera pripada među najniže dijelove Baranje, a upravo to odlikuje ovo močvarno područje.

3.2.2 Klimatska obilježja

Kako bi se odredila klimatska obilježja Kopačkog rita važno je znati što najviše utječe na klimatska obilježja nekog prostora. Ključne odrednice klime nekog prostora se mogu promatrati kroz općenitu cirkulaciju atmosfere i geografske širine. Prema tomu, područje Kopačkog rita je tokom cijele godine izraženo preko četiri različita godišnja doba gdje se događaju česte promjene vremena. U najizraženije elemente klime Kopačkog rita pripadaju uvučenost izrazito duboko s obzirom na Atlantik te blizina Jadranskog, odnosno Sredozemnog mora (Zaninović, K., Gajić-Čapka, M. Perčec Tadić, M., Milković, J., Bajić, A. Cindrić, K., ... i Vučetić, V., 2008: 200).

S obzirom na područje Kopačkog rita dolazi se do zaključka kako je klima na području Kopačkog rita u velikoj većini kontinentalnog tipa, no nije u potpunosti zbog blizine Jadranskog, odnosno Sredozemnog mora.

Osim što na Kopački rit u velikoj mjeri utječu klimatski čimbenici ogromne prostorne skale, također je klima obilježena čimbenicima kao što su veliki vodeni tokovi Dunava i Drave, jezera i ribnjaci, posebna vegetacija samog područja i teren koji je valovito blag (Cvitan, 2014:65).

S obzirom na Köpenovu klasifikaciju klime, Kopački rit se nalazi između Cfwbx i Cfwax klime. Iz razloga što je riječ o dvije različite klime, za područje Kopačkog rita se onda kaže da ima umjereno toplu kišnu klimu sa srednjom mjesečnom temperaturom najhladnijeg mjeseca nižom od 18 °C i višom od -3 °C. Prema tomu, srednja temperatura je u više od četiri mjeseca zaredom preko 10°C, a za vrijeme najtoplijeg mjeseca temperatura iznosi 22°C (Penzar i Penzar, 2000:222).

Ledeni dani su oni dani gdje se minimalna dnevna temperatura ne diže preko -10°C, a javlja se u

mjesecima od studenog do ožujka. Takvih dana ukupno bude sedam u godišnjem prosjeku. Vrući dani su oni gdje su maksimalne dnevne temperature 30°C i više, a javljaju se u mjesecima između svibnja i rujna. Takvih dana bude 32 u godišnjem prosjeku. Studeni dani su oni gdje maksimalna temperatura bude 0°C, takvih ukupno bude 19 u godišnjem prosjeku. Hladni dani su dani gdje je minimalna dnevna temperatura zraka ispod 0°C, a javlja se u mjesecima između listopada i travnja. Takvih dana bude 23 u godišnjem prosjeku. Topli dani su oni dani gdje se maksimalna temperatura podigne na minimalno 25°C, a to su dani u mjesecima između ožujka i listopada. Takvih dana bude 96 u godišnjem prosjeku. Dani s toplim noćima su oni gdje se temperatura zraka popne na barem 20°C, a javlja se u vremenskom razdoblju od lipnja do kolovoza. Prosjek takvih dana u godini su 2 dana, ali zadnjih nekoliko godina takvih dana bude do 3 u godini. Manjak vlage se događaja u proljetnim i ljetnim mjesecima, a zimski mjeseci su uglavnom vlažni (Cvitan, 2014:70).

Vidljivo je da su klimatska obilježja na području Kopačkog rita izuzetno povoljna, a to je upravo zahvaljujući blizini Sredozemnog mora. Upravo ova klimatska obilježja su pogodna za turiste gotovo tijekom čitave godine. Vlažnost na ovom području je relativno dobra zbog doprinosa koji pružaju rijeke Dunav i Drava te samo močvarnog područje Kopačkog rita.

3.2.3 Biološka obilježja

Bez obzira što su se u zadnjih 250 godina na području Kopačkog rita odvijala razna znanstvena istraživanja sa objavljenih više od 700 stručnih i znanstvenih radova i dalje istraženost Kopačkog rita nije završena (Benčina i sur., 2010:38).

Biološka obilježja se razlikuju po pitanju svoje flore i faunu. Pod pojmom flore podrazumijeva se biljni život na određenom zemljopisnom području, a fauna predstavlja životinjski svijet na nekom zemljopisnom području (Morrison, 2023).

Kopački rit se prostire na jako širokom području pa se iz tog razloga može očekivati jako velik i raznolik broj biljnih i životinjskih bića, a kako je prethodno navedeno Kopački rit i dalje nije istražen. Upravo se iz tog razloga mogu pronaći nove biljne i životinjske vrste koje će se kasnije ubrojiti u cjelokupni popis biljaka i životinja.

Flora predstavlja biljni svijet, a isti na području Kopačkog rita zbog svog blago valovitog mikro

reljefa ima mozaično stanište. Kako se poplavne vode zadržavaju i mijenjaju svoju dubinu tako se mijenjaju i biljne zajednice. Najveći udio poplavne doline prekrivaju šume bijele vrbe, a na višim nadmorskim visinama osim šume bijele vrbe prisutna je i crna topla. Na najvišim nadmorskim visinama su prisutne šume hrasta lužnjaka. Vodene površine su u najvećoj mjeri prekrivene različitim biljnim zajednicama poput lokvanja, mrijesnjava, vodenih leća, plavuna i krocnja. Na mjestima koja su povremeno poplavljena najprisutnije su trske i biljne zajednice visokih šaševa zbog čega je Kopački rit vrlo poznat i karakterističan. Prema dosadašnjim istraživanjima na području Kopačkog rita prisutno je preko 500 različitih biljnih vrsta (Kopački rit: Biljni svijet, n.d.).

Za razliku od biljnog svijeta gdje je prisutan jako velik broj različitih biljaka, faunu sisavaca Kopačkog rita prema trenutnim istraživanjima čini 55 vrsta (Kopački rit: Životinjski svijet, n.d.). Zbog poplavnih šuma, nepregledanih područja s trskom, bara, vlažnih livada i ostalog životinje imaju sasvim optimalne uvjete života. Osim prethodno poznatog jelena i orla štekavca koji je simbol Kopačkog rita, prisutne su u velikoj mjeri različite ptice. Unutar Kopačkog rita je prisutno oko 300 različitih vrsta ptica, s tim da ih je oko 140 redovno ili povremeno tamo. Najzanimljivije vrste su one koje se gnijezde u ogromnim kolonijama, a neke od takvih su bjelobrada čigra, vranac, siva čaplja i riječni galeb (Kopački rit: Životinjski svijet, n.d.).

Može se zaključiti kako je jedan od najvećih razloga toliko različitog broja ptica vrlo povoljna klima koja očito odgovara velikom broju vrsta ptica. Osim toga, imaju stalan pristup vodi i mogućnost hranjenja raznim gmizavcima i ostalim sitnim životinjskim, ali i biljnim svijetom.

Uz sve navedene životinjske vrste, Kopački rit je također poznat po:

- Divljoj svinji,
- Vidri,
- Crnoj rodi i velikom vrancu,
- Zelenim žabama,
- Zmija ribarica,
- Somu.

3.3 Vizija Kopačkog rita

Park prirode Kopački rit u svojoj viziji ima za cilj postati poplavno područje koje će biti najbolje očuvano na kompletnom području Srednje Europe. Želi se postići neviđena biološka raznolikost gdje će biti moguće odvijanje prirodnih procesa evolucije poplavnih dolina enormnih rijeka. Kako bi se lokalna zajednica razvijala važno je da se shvati da se pod osnovu opstanka podrazumijeva prirodni proces tog močvarnog područja (Benčina i sur., 2010:9). Iz ove se vizije može zaključiti kako se naglasak želi staviti na poplavno područje iz razloga što su tamo prisutni razni prirodni procesi koji su zanimljivi turistima, a i osobama za istraživanje tog područja.

Osim trenutnog sadržaja koji je relativno sadržajan i zanimljiv, potrebno je povećati i proširiti isti kako bi se obuhvatila veća populacija koja uključuje ljude u rekreativnom, turističkom, promotivnom, znanstvenom, stručnom, povijesnom i edukativnom smislu (Benčina i sur., 2010:9).

Vidljivo je da se putem parka prirode Kopački rit želi postići poželjna turistička destinacija koja će pružati različite sadržaje što trenutno nije u mogućnosti. Nakon što se sadržaj Kopačkog rita poveća, to će privući puno veći broj ljudi. Važno je napraviti što više različitih sadržaja kako bi se okupljale populacije ljudi s različitim interesima.

4. VALORIZACIJA

Sama riječ valorizacija potječe od francuske riječi *valorisation* što prevedeno na hrvatski jezik znači valjati, vrijediti. U općenitom smislu se pojam valorizacije može poistovjetiti s pojmom vrednovanje. Kada se pojam valorizacije sagleda u ekonomskom smislu to će predstavljati utvrđivanje vrijednosti imovine i imovinskih prava (Ravlić, 2013).

S obzirom da pojam valorizacije predstavlja nešto što vrijedi ili nešto što se vrednuje jasno je kako je za određivanje neke vrijednosti potrebno utvrditi ili procijeniti neku vrijednost da bi se isto moglo vrednovati.

Za utvrđivanje vrijednosti upotrebljava se procjena, a za istu je potrebno kvalitetno poznavanje tržišnih prilika, dobara, kretanje cijena i dohodaka te prakse. Kriteriji koji se uobičajeno upotrebljavaju pri procjene imovine su (Ravlić, 2013):

- a) Nabavna vrijednost – predstavlja vrijednost na osnovu koje su određeni dijelovi imovine pribavljani uključujući troškove dopreme i postavljanja.
- b) Stvarna ili trenutna vrijednost – jednaka je vrijednosti nakon što se od nabavne cijene odbiju troškovi amortizacije.
- c) Nova vrijednost – označava vrijednost za koju bi se danas moralo platiti kako bi se kupio predmet imovine.
- d) Tržišna vrijednost – predstavlja vrijednost koja se postiže na način da se proda određeni dio imovine.

Nakon što je definiran pojam valorizacije i objašnjeno značenje riječi valorizacije potrebno je definirati pojam turističke valorizacije jer će napredak cjelokupnog gospodarstva ovisiti i o turističkoj valorizaciji. Pojam turističke valorizacije je od strane različitih autora definiran na različite načine, ali manje-više se svi svode na isto. Najveću razliku predstavlja odabir riječi i izražavanje različitih autora.

Turistička valorizacija označava jedan od izrazito kompleksnih pojmova. No, u globalu turistička valorizacija predstavlja objektivno vrednovanje vrijednosti cjelokupnih turističkih resursa na određenom području (UNWTO: Glossary of Tourism terms, 2008). Iz prethodne definicije može

se zaključiti da Svjetska turistička organizacije želi turističku valorizaciju povezati za procjenu vrijednosti turističkih destinacija gdje turisti mogu prikazati svoje zadovoljstvo sa turističkom destinacijom.

Najznačajnija faza za planiranje procesa razvoja turizma je upravo valorizacija. Razlog tomu je zato što valorizacija ima zadaću da vrednuje na objektivnan način sve vrijednosti turističkih resursa određenog područja. Osim što su atraktivnost i postojanje resursa neke turističke destinacije važne za turistički aspekt, također su važne i za ekonomski, socijalni, kulturni i ekološki aspekt. No, potrebno je znati da je realna valorizacija turističkih resursa ovisna o potrošaču, odnosno u ovom slučaju o turistu. Kada se konkretno definira, valorizacija turističkih resursa je najviše ovisna o subjektivnoj percepciji turista i njegovoj procjeni za atrakciju turističkih resursa koji su orijentirani prema zadovoljenju potreba turista (Angelevska-Najdeska, 2005:87).

Može se reći da je valorizacija turističkih resursa nastala kako bi se postigao maksimum određenih turističkih destinacija jer tko će osim samih turista znati što treba na koji način vrednovati iz razloga što su oni ipak koji su se odlučili na posjećivanje određene turističke destinacije te izdvajanje svog vremena i novčanih sredstava.

Kako bi se postigao sami potencijal turističke destinacije potrebno je napraviti valorizaciju, to jest potrebno je vrednovati cjelokupni prostor i sami sadržaj određenog turističkog mjesta za kvalitetno vrednovanje. S povećanjem valorizacije određenih turističkih resursa porasti će i turistička potražnja za istima. Mogu se razlikovati dvije vrste valorizacije turističkih resursa, a kako navodi Magaš (2008:14) one uključuju:

- a) Upotrebna valorizacija – predstavlja vrijednost koja se utvrđuje na osnovu atraktivnosti turističkih resursa.
- b) Tržišna vrijednost – predstavlja vrijednost na osnovu koje se može utvrditi potencijala resursa na način da postane dijelom zamjene na bogatom turističkom tržištu, to jest predstavlja ponudu koju će karakterizirati dobra i usluge.

4.1 Valorizacija resursa u turizmu

Prije nego što se definira i objasni pojam valorizacije resursa u turizmu potrebno je pojasniti sam pojam resursa, a izraz resurs predstavlja sinonim koji se upotrebljava za raspoloživa sredstva, zalihe, vrijednosti i slično (Ravlić, 2013).

S ekonomskog aspekta, pojam resursa se može povezati s dobrima koja se iskorištavaju na gospodarski način, odnosno to su sva dobra koje je moguće valorizirati. Za razliku od ekonomskih, turistički se resursi smatraju svim mogućim sredstvima koja se privode nekoj ulozi u turizmu. No, važno je da takvi resursi budu izuzetno visokog stupnja privlačnosti kako bi mogli napraviti određeno područje turistički atraktivnom destinacijom (Čavlek, Bartoluci, Prebežac, Kesar i sur., 2011:125).

Kako bi gospodarstvo jačalo u potpunosti do kraja važno je da se turizam razvije što je moguće više, a kako bi se turizam razvio potrebno je napraviti kvalitetne turističke destinacije s ciljem privlačenja veće populacije.

Turističke je resurse s obzirom na nastanak moguće podijeliti u dvije skupine: prirodne i društvene, a slikom 3. prikazana je podjela turističkih resursa.

Slika 3. Podjela turističkih resursa s obzirom na određene elemente.

Prirodni turistički resursi		Društveni turistički resursi	
klimatski	klima, temperatura, insolacija, relativna vlažnost, vjetrovi, količina i vrste oborina	kulturno-povijesni	sačuvani ostaci prošlih civilizacija, spomenici, urbanističke cjeline, umjetnička ostvarenja
geomorfološki	planine, planinski lanci, vulkani, kanjoni, krški oblici	etnosocijalni	materijalna i duhovna kultura nekog naroda, običaji, narodne nošnje, rukotvorine, gastronomija, mentalitet
hidrografski	oceani, mora, jezera, rijeke, podzemne vode, termalne vode	umjetnički	spomenici iz povijesnog i kulturnog razvoja, dostignuća u arhitekturi, likovnoj, glazbenoj i kazališnoj umjetnosti, muzeji, galerije
biogeografski	bioraznolikost flore i faune	manifestacijski	organizirane obrazovne i obrazovno-rekreacijske aktivnosti i manifestacije
pejzažni	planinski, nizinski ili primorski pejzaž	ambijentalni	manje ili veće prostorne cjeline koje je stvorio čovjek svojim radom i umijećem (urbani prostori i njihovi dijelovi)

Izvor: Čavlek, N., Bartoluci, M., Prebežac, D., Kesar, O. i suradnici (2011:132). Turizam - ekonomske osnove i organizacijski sustav. Zagreb: Školska knjiga.

Prirodne i društvene turističke resurse je potrebno zaštititi od neracionalne upotrebe, degradacije i uništavanja kako bi isti mogli što duže opstati. Iz slike 3 se vidi kako se prirodni turistički resursi vežu za sve ono što je stvoreno od „majke“ prirode, a na to je jako važno da se pazi jer ukoliko se živi svijet zajedno s klimom i temperaturom degradira može doći do kolapsa po pitanju turizma na tom području. Društveni turistički resursi se iz slike 3 mogu očitati kao sve građevine i objekti koji su sačuvani od prošlih generacija te svi razni običaji koji su ostali od istih. Također je važno spomenuti da u društvene turističke resurse spadaju razne obrazovne organizacije kao i kulturni objekti koji su zanimljivi turistima za posjetu.

Cjelokupni proces turističke valorizacije se prema Magaš, Vodeb i Zadel (2018: 64) može podijeliti kroz šest različitih faza, a one uključuju:

1. Identifikacija resursa (prepoznavanje) – važno je prepoznati resurse na početku kako bi se mogla ostvariti prednost u odnosu na konkurenciju.
2. Vrednovanje resursa – predstavlja analizu resursa gdje se uzimaju vlastite vrijednosti, to jest gleda se vlastiti odnos prema određenom resursu. U ovom je slučaju važno također uzeti i perspektivnu resursa uspoređujući ju s konkurencijom, kao i na stanje na trenutnom tržištu.
3. Imenovanje (artikulacija) – kako bi se ostvarila dodana vrijednost na turističkom tržištu važno je da se resurs definiše na što čišći i jasniji način kako bi se spoznala svijest o resursu i njegovim obilježjima. Ova faza turističke valorizacije služi kako bi se postavila osnova za ostvarenje prednosti u odnosu na konkurenciju na izuzetno bogatom turističkom tržištu.
4. Povratna informacija – važno je uspostaviti komunikaciju preko određenih komunikacijskih kanala do ciljanih ljudi kako bi se mogla utvrditi ključna obilježja turističke atrakcije.
5. Razvoj – da bi se bilo u koraku sa svim inovativnostima važno je da se prate svakodnevni trendovi.
6. Marketing – važno je konstantno pratiti događanja na tržištu te na osnovu toga planirati sljedeće korake u razvoju.

5. REZULTATI ISTRAŽIVANJA VALORIZACIJE NA PRIMJERU KOPAČKOG RITA

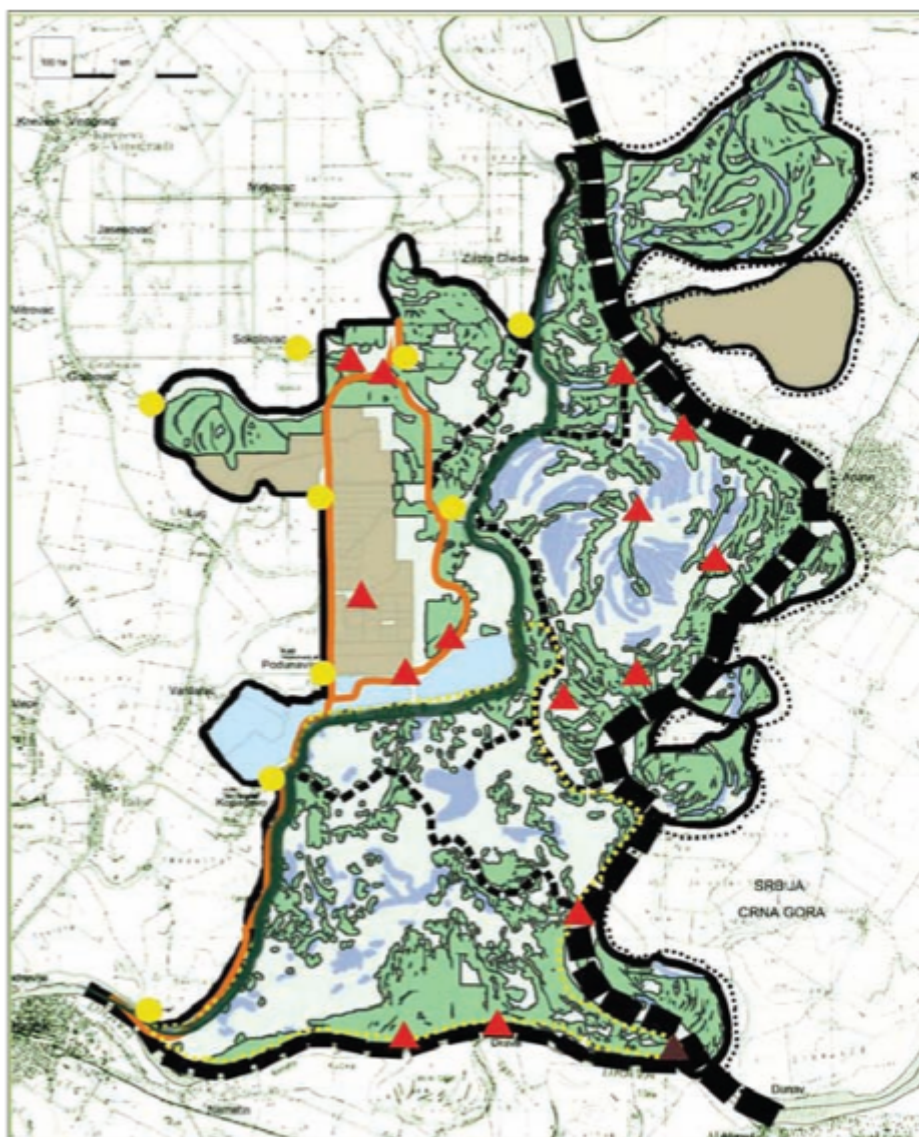
Kao što je u prethodnim poglavljima navedeno, Kopački rit je park prirode te predstavlja močvarno područje. Ovaj park prirode je jedno od najznačajnijih područja na istočnom dijelu Republike Hrvatske. Kako bi održivi razvoj turizma u Republici Hrvatskoj, ali i u ostatku svijeta napredovao važno je zaštićena područja posebno njegovati i ne izlagati ih opasnostima pretjeranog turizma. No, osim toga važno je pronaći odgovarajuću turističku atrakciju na ovim područjima s ciljem još boljeg i većeg turizma u granicama razvoja održivosti.

Kopački rit na svom području parka prirode ima 25 tipova staništa, a unutar tih 25 tipova njih pet je ugroženo na razini Europe (Kopački rit: Raznolikost staništa, n.d.). Pomoću „Direktive o staništima“ Kopački rit se na najbolji mogući način zaštitio. U Republici Hrvatskoj je propisan Pravilnik o vrstama stanišnih tipova, karti staništa, ugroženim i rijetkim stanišnim tipovima te o mjerama za očuvanje stanišnih tipova. Pomoću ovog Pravilnika žele se zaštititi svi stanišni tipovi koji su zaštićeni od strane Direktive o staništima (Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja: Pravilnik o popisu stanišnih tipova i karti staništa NN 27/2021, 2021).

5.1 Prostorna valorizacija parka prirode

Zbog prirodnih procesa plavljenja dviju rijeka Dunava i Drave, park prirode Kopački rit je poseban i po tomu je privlačna turistička destinacija. No, osim tih prirodnih procesa važno je zahvaliti se osobama koje su djelovale na području poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva. Na ovom području je prisutan održivi razvoj zbog zaštite biološke i krajobrazne raznolikosti (Barčić i Panić, 2011:381).

Slika 4. Prostorna valorizacija Kopačkog rita.

Izvor: Barčić, D. i Panić, N. (2011:381). Ekološko vrednovanje u zaštićenom prostoru parka prirode Kopački rit. Šumarski list, Vol. 135 No. 7-8, 379-390. Dostupno na:

<https://hrcak.srce.hr/file/106694>

Sa slike 4. vidljiv je prikaz prostorne valorizacije Kopačkog rita. Zelenom bojom prikazane su šumske površine, smeđom bojom poljoprivredne površine, tamno plavom bojom prirodne vodene površine, svjetlo plavom bojom ribnjaci, a sivom bojom prikazano je neobrađivo i močvarno područje po kojemu je Kopački rit poznat. Zbog različitih površina koje su prisutne na istim mjestima dolazi do specifične energije i dinamike koja privlači mnogobrojne turiste. Može se

zaključiti kako se identitet parka prirode Kopačkog rita zasniva na posebnoj prostornoj strukturiranosti određenih elemenata koji su prikazani slikom 4. S obzirom da je ovo močvarno područje velike površine jasno je kako je za održavanje potreban velik broj ljudi.

Prema temeljnim obilježjima parka prirode Kopačkog rita, definirane su sljedeće zone (Grigić i sur., 2006:84):

a) „PRIRODNE ZONE:

1. Temeljna zona poplavnog područja – ova zona predstavlja prirodno poplavno područje Kopačkog rita između istočnog nasipa Drava-Dunav i Zmajevac-Kopačevo do nasipa na lijevoj obali Dunava. Ova zona je glavni razlog zašto je Kopački rit proglašen Parkom prirode zbog svojih karakterističnih vlažnih područja.
2. Zaštitna zona – predstavlja područje koje je dijelom branjeno od poplava te ova zona štiti temelju zonu od vanjskih utjecaja.

b) KULTURNE ZONE:

1. Zone etnoloških lokaliteta – označava naselje Tikveš i Kozjak.
2. Zona zaštićene kulturno povijesne cjeline – odnosi se na kompleks Dvorca Tikveš.“

Na području Kopačkog rita se ne planira nova gradnja, nego se samo žele rekonstruirati postojeće građevine i zamijeniti pomoćne građevine koje su porušene. U Kopački Rit može se ući sa 7 različitih mjesta (Grigić i sur., 2006:84):

1. Mali Sakadaš – predstavlja glavni ulaz.
2. Kozjak - pruža mogućnost klasičnog i rekreacijskog ribolova i Dvorca Tikveš.
3. Podravlje – služi za posjet stanovnicima grada Osijeka i osobama koje koriste međunarodnu biciklističku stazu.
4. Zlatna greda – služi osobama koje koriste međunarodnu biciklističku stazu.
5. Grabovac – nudi pristup rekreacijskom području Grabovačka jezera.
6. Podunavlje.
7. Sokolovac.

S obzirom da je ulaz organiziran na sedam različitih mjesta vidljivo je kako se park prirode Kopački rit pripremio na razne aktivnosti i rekreacije prilikom posjećivanja od strane različite populacije.

5.2 Prikaz gospodarsko-turističkih djelatnosti na području Kopačkog rita

Na području Kopačkog rita razne su gospodarsko-turističke djelatnosti koje se mogu obavljati, a unutar ovog poglavlja biti će prikazane sljedeće:

- Posjećivanje,
- Lovstvo,
- Ribarstvo,
- Šumarstvo,
- Poljoprivreda.

5.2.1 Posjećivanje

Osim što je Kopački rit raznim znanstvenicima zanimljiv zbog neistraženih područja, Kopački rit je sve više počeo privlačiti novu populaciju u vidu ekološki usmjerenih posjetitelja. Suvremeni posjetitelji sve više teže ovim prirodnim prostorima koji se u velikoj mjeri razlikuju od današnjih izuzetno urbaniziranih područja (Grigić i sur., 2006:92).

Mogući razlog zašto ljudi sve više cijene prirodno očuvana prirodna područja je zbog današnjeg ubrzanog života gdje je čistoća prirode upitna. Osobi koja naprimjer dođe iz centra New Yorka će ovo biti odmor za dušu jer se ovakve prirode teško gdje mogu vidjeti.

Za vrijeme posjeta, turist može vidjeti do 90 vrsta ptica u cjelodnevnom posjetu, a za vrijeme kraćeg boravka u trajanju od 2 sata može vidjeti do 40 vrsta pica. No, za to su potrebno stručno obrazovani i obučeni vodiči. Na suhim staništima, ali nekada i na području šume koje je poplavno moguće je vidjeti raznu divljač od koje se najviše ističe jelen. Unutar voda Kopačkog rita nalaza se 44 vrste ribe, od toga su 34 vrste autohtone. Što se tiče biljnog svijeta, unutar Kopačkog rita postoji preko 40 biljnih zajednica što označava veliku raznolikost (Grigić i sur., 2006:92-93).

Može se vidjeti kako su flora i fauna Kopačkog rita izuzetno raznolike. Turisti u cjelodnevnom posjetu mogu vidjeti različite životinjske i biljne vrste, a ljudima koji žive u samom centru velikog grada mogu na jedan unikatna način uljepšati dan jer takve uspomene se pamte do kraja života.

Posjetiteljima se za razgledavanje nakon kompletnog dovršetka nude sljedeće mogućnosti (Grigić

i sur., 2006:93):

- Kopačko jezero,
- Jezero Sakadaš,
- Ribnjak Podunavlje,
- Kanal Čonakut, Čarna i Hulovski kanal,
- Vemeljski Dunavac,
- Močvarno područje Petreš-Menteš,
- Rekreativno područje „Grabovačka jezera“ i „Podunavlje-Kozak“,
- Dunav.

5.2.2 Lovstvo

Tradicija lovstva se za Kopački rit veže još od samih početaka. U početku je zbog ratnog i poratnog vremena bilo onemogućeno lovstvo u potpunom miru. Zbog tih negativnih utjecaja je došlo do poremećaja u spolnoj i dobnoj strukturi (Barčić i Panić, 2011:382).

Na području Kopačkog rita zbog posebnog mikro reljefa omogućen je boravak raznim životinjskim vrstama, a upravo to omogućuje obavljanje lovačkih djelatnosti. Lovište Kopačkog rita iznosi ukupno 14233 ha, ali od toga za zajednički dio lovišta otpada 3697 ha. Putem prostornog plana predviđa se dolazak oko 300 lovaca, a pomoću toga se želi povećati broj lovaca za tri puta u odnosu na 2000. godinu. Osim što lovci imaju aktivnost u vidu lova, također su zaduženi i za ostale aktivnosti (Grigić i sur., 2006:104).

Putem lovstva se može aktivirati populacija ljudi koja je zainteresirana za takve aktivnosti. Kako bi se to ostvarilo potrebno je napraviti sve da se takva populacija privuče, a takva aktivnost napreduje u vidu povećanja broja lovaca.

5.2.3 Ribarstvo

Ribarstvo se na području Kopačkog rita razvijalo kao klasični ribolov koji se odvija na otvorenoj

vodi i u nekim zonama Kopačkog rita te kao djelatnost uzgoja, a zatim i prodaje ribe. Ribarstvo se odvija na ribnjacima „Podunavlje“. Klasični ribolov predstavlja ribolov za koji je potreban samo klasični tradicionalni alat. U jednoj godini dopušteno je izdavanje maksimalno 15 dozvola za klasični ribolov. Na ovom području ribnjaka se uzgajaju ribe kao što su som, šaran, štika, amur, tolstolobik i linjak (Grigić i sur., 2006:104).

Klasični ribolov bi se trebao ubaciti u cjelokupnu turističku ponudu na području Kopačkog rita iz razloga što velik broj ljudi voli pecati bilo na sportski ili rekreacijski način. Ribolov u velikoj mjeri može postati jedna od glavnih turističkih atrakcija Kopačkog rita zbog svog neiskorištenog potencijala.

Osim proizvodnje ribe, ribnjačarstvo „Podunavlje“ sadrži mrjestilište gdje se proizvode ličinke. Po kapacitetu ovo je najveće mrjestilište u Republici Hrvatskoj. U brojčanom smislu, kapacitet je 150 milijuna ličinki, a za ribnjak je potrebno oko 15 milijuna ličinku, dok se ostatak može prodati (Grigić i sur., 2006:105).

Zbog enormnog kapaciteta koji ima ribnjak „Podunavlje“ može se stvoriti gospodarska djelatnost u vidu prodaje ribe. Upravo na taj način ova djelatnost može postati profitabilna, a samim time će ribarstvo imati dvije uloge: ribolovnu aktivnost u vidu rekreacije i sporta te čistu prodaju ribe s ciljem zarade.

5.2.4 Šumarstvo

Gospodarenje šumama na području Kopačkog rita je prisutno od samih početaka. Trenutni stupanj zaštite omogućuje daljnje gospodarenje, osim u rezervatu. Na području Kopačkog rita zadržane su sve šumske zajednice uz malo smanjenje nekih šumski jedinica. Kako bi se očuvala biološka raznolikost važno je sagledati dvije gledanosti: unos stranih vrsta i iskorištavanje (Barčić i Panić, 2011:382).

Osim što šume Kopačkog rita imaju naglasak na gospodarske funkcije, također su prisutne različite uloge koje obuhvaćaju rekreaciju, ekologiju, kulturnu povijest i estetiku. Šumama Kopačkog rita je potrebno gospodariti na način da se održava biološka raznolikost, potencijal, sposobnost obavlja i slično. Pomoću toga šume imaju mogućnost ispunjenja važnih ekoloških, gospodarskih i socijalnih funkcija kako na lokalnom, tako i na globalnom nivou. Trenutno se u

Kopačkom ritu nalaze tri gospodarske jedinice, a za svaku vrijede drugačija pravila. Na području šuma Kopačkog rita planiraju se sljedeće aktivnosti (Grigić i sur., 2006:105):

- Potrebno je imati što više autohtonih vrsta drveća, a ukoliko je moguće da budu prisutne vrste kao što su hrast lužnjak, grab, mješovita šuma lužnjaka, poljski jasen, domaće topole i vrbe.
- Pošumljavanje na neobraslim šumskim površinama.
- Omogućiti gospodarenje šumskim površinama koje trenutno nisu dostupne te je potrebno razminirati šumske površine pod minama.
- Šumsko uzgojni radovi.

Vidljivo je kako se ovim aktivnostima želi postići specijalna pažnja šumama jer one predstavljaju temeljni čimbenik očuvanja, ali i napretka Kopačkog rita.

5.2.5 Poljoprivreda

U zadnjih 200 godina, svo poplavljeno područje je pretvoreno u poljoprivredne i tomu slične obradive površine. Kao posljedica toga, došlo je do smanjenja poplavnih i vlažnih staništa, a zajedno s time je nestala flora i fauna tog staništa. Zbog novog sustava kanala, podzemne drenaže i ostalih mjera, sve agrokemikalije i vode sa stočni farmi koje se koriste u biljnoj proizvodnji brže odlaze prema podzemnim vodama, rijekama i potocima (Barčić i Panić, 2011:382).

Iz ovoga se može zaključiti kako je s velikim promjena u poljoprivredi i urbaniziranju prostora došlo do posljedica da utjecaj onečišćenja okoliša raste. Kako bi se to spriječilo potrebno je smanjiti promjene u poljoprivredi da bi Kopački rit ostao posebno močvarno područje.

Zanimanje za zdravu hranu je sve veće, a prema ekonomskim načelima moguće je ostvariti proizvodnju hrane na području Kopačkog rita. Prirodni potencijal nije u potpunosti iskorišten te ga je potrebno potaknuti. Iz tog razloga je razvoj poljoprivredne proizvodnje potrebno orijentirati prema proizvodnji zdrave hrane. Na području gdje su prisutne suvišne vlage treba napustiti poljoprivrednu proizvodnju, a na takva mjesta zasaditi šume. Važno je da se poljoprivredna zemljišta upotrebljavaju na racionalan način za poljoprivredne aktivnosti (Grigić i sur., 2006:106).

6. SWOT ANALIZA KOPAČKOG RITA

Prije samog prelaska na SWOT analizu Kopačkog rita potrebno je definirati sam pojam SWOT analize, a SWOT analiza predstavlja metodu koja se može upotrebljavati za stvaranje prilika i strategije. Za SWOT analizu se može reći da prikazuje odnos između unutarnjih snaga i slabosti (S – Strengths i W – Weaknesses) te vanjskih prilika i prijetnji (O – Opportunities i T – Threats). Na ovom se formatu s četiri alternative formira SWOT analiza (Buble, 2009).

Na temelju napisanog završnog rada može se napraviti SWOT analiza gdje su obuhvaćene snage (prednosti), slabosti, prilike i prijetnje. Na osnovu toga napravljena je sljedeća tablica 1.

Iz tablice 1. vidljivo je kako Kopački rit ima svoje snage i prilike, ali isto tako ima i određene slabosti i prijetnje. Na ravnateljstvu i stručnim službama je da pronađu odgovarajuće načine kako će i dalje poticati svoje snage, iskoristavati sve prilike koje im se ponude. Također je jako važno da uklone sve slabosti, a da moguće prijetnje savladaju.

Tablica 1. SWOT analiza Kopačkog rita.

	Snage	Slabosti
Unutrašnje	<ul style="list-style-type: none"> • Ekološka očuvanost okoliša • Zaštićeno područje • Veliko močvarno nizinsko područje • Raznovrstan biljni i životinjski svijet • Lakoća pristupa i dolaska sa svih strana • Prisutnost i gostoljubivost domaćeg stanovništva • Mogućnost razvijanja različitih turističkih djelatnosti • Domaća gastronomska ponuda • Nepostojanje industrijskih zagađivača • Nema ozbiljnog konkurenata takvog tipa 	<ul style="list-style-type: none"> • Manjak zaposlenika • Manjak smještaja za turiste • Niska kvaliteta turističke ponude • Nedovoljan ponuda rekreativnih aktivnosti • Niska kvaliteta gastronomske ponude • Manjak konkurencije • Slaba promocija • Manjak upotrebe digitalizacije • Miniranost određenih područja
	Prilike	Prijetnje
Vanjske	<ul style="list-style-type: none"> • Održivi razvoj turizma • Raspoloživost prostora • Unaprjeđenje postojećih proizvoda • Razvoj novih rekreativnih aktivnosti • Veći naglasak staviti na promoviranje • Rekonstrukcija postojećih objekata • Mogućnost korištenja EU fondova • Proširenje na nova tržišta 	<ul style="list-style-type: none"> • Nedovoljan broj stručnih i obrazovanih osoba • Slabo poznavanje stranih jezika • Nemogućnost poslovanja kroz cijelu godinu • Manjak novca za ulaganja i razvoj • Konkurencija sezonskog turizma • Neuravnotežena gradnja

Izvor: Izrada autora prema napisanom završnom radu.

7. ZAKLJUČAK

Na osnovu napisanog završnog rada može se zaključiti kako je turizam u općenitom smislu jako važan u cijelome svijetu, a izrazito u Republici Hrvatskoj. S jačanjem turizma jačati će i cjelokupno gospodarstvo države.

Održivi razvoj turizma je od velike važnosti iz razloga što danas u svijetu prevladava velik broj industrija koje pridonese negativnom utjecaju onečišćenja zraka. Turizam bi zato trebao težiti ka održivom razvoju jer ukoliko se ugroze privlačne turističke destinacije zbog vlastitog zadovoljstva i sebičnosti, buduće generacije neće imati priliku uživanja u jednakim uvjetima po pitanju prirodnih ljepota.

Turizam je u Republici Hrvatskoj na izuzetnoj visokoj razini, ali to je u velikoj mjeri zbog Jadranskog mora. Cilj je razviti turizam i na kontinentalnom području. No, to neće biti tako jednostavno zbog atraktivnosti i udijela u turizmu koji se odvija na Jadranskom moru.

Važno je sačuvati prirodne krajolike i ljepote koje Republika Hrvatska ima, a jedna od takvih je upravo močvarno područje parka prirode Kopački rit. Kopački rit sam po sebi ima razna karakteristična obilježja, no potrebno je pronaći odgovarajuća rješenja kako bi se na uspješan način razvio održivi turizam.

Pomoću valorizacije se može napraviti vrednovanje određene pojave, prostora, stvari, oblika i slično. Upravo pomoću valorizacije je napravljeno vrednovanje Kopačkog rita na način da su prikazane analiza zaštićenog područja Kopačkog rita. Kopački rit je zaista jedno prekrasno mjesto gdje je potrebno napraviti određene promjene po pitanju rekonstrukcije određenih dijelova, promoviranja Kopačkog rita, jačanja gastronomske ponude i uvođenje novih turističkih rekreativnih aktivnosti s ciljem privlačenja što veće i što više različite populacije ljudi. No, prilikom svega je potrebno paziti da se ne dođe do degradacije i da se pazi na buduće generacije kako bi svi imali priliku posjeta Kopačkog rita zbog vlastitih interesa.

LITERATURA

- Angelevska-Najdeska, K. (2005). *Significance and influence of management in tourism and hospitality: Valorisation and management of the tourist resources - a condition for sustainable tourism development*. Ohrid: Faculty of Tourism and Hospitality, Center for Scientific Research. Dostupno na: <http://www.quaestus.ro/wp-content/uploads/2012/03/angelevska.pdf>
- Barčić, D. i Panić, N. (2011). *Ekološko vrednovanje u zaštićenom prostoru parka prirode Kopački rit*. Šumarski list, Vol. 135 No. 7-8, 379-390. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/file/106694>
- Benčina, L., Rožac, V. i Bolšec, B. (2010). *Nacrt plana upravljanja Parkom prirode Kopački rit*. Javna ustanova "Park Prirode Kopački rit". Tikveš: Javna ustanova „Park prirode Kopački rit“
- Buble, M. (2009). *Menadžment*. Split: Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet.
- Cvitan, L. (2014). *Početne naznake o prostornoj raznolikosti klime šireg područja parka prirode Kopački rit*. Zagreb: Državni hidrometeorološki zavod.
- Čavlek, N., Bartoluci, M., Prebežac, D., Kesar, O. i suradnici (2011). *Turizam - ekonomske osnove i organizacijski sustav*. Zagreb: Školska knjiga.
- Črnjar, M. (2002). *Ekonomika i politika zaštite okoliša*. Rijeka: Ekonomski fakultet i Glosa. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/28011>
- Deklaracija o zaštiti okoliša u Republici Hrvatskoj (1992). *Narodne novine 34/1992*. Dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/1992_06_34_865.html
- Dulčić, A. i Petrić, L. (2001). *Upravljanjem razvojem turizma*. Zagreb: Mate d.o.o.
- Grgić, I., Hadelan, L., Krznar, S. i Zrakić, M. (2017). *Može li ruralni turizam revitalizirati ruralna područja u Hrvatskoj?*. *Agroeconomia Croatica*, Vol. 7 No. 1. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/clanak/280898>
- Grigić, O. i suradnici (2006). *Prostorni plan parka prirode „Kopački rit“*. Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva. Osijek: Zavod za prostorno planiranje

- Dostupno na: <https://www.obz.hr/hr/pdf/kopacki-rit/PDF/TEKST%20FINAL%20PPPP%20KOPAKI%20RITpdf.pdf>
- Herceg, N. (2013). *Okoliš i održivi razvoj*. Zagreb: Synopsis d.o.o.
- Kopački rit (n.d.). *Biljni svijet*. Dostupno na: <https://pp-kopacki-rit.hr/biljni-svijet/>
- Kopački rit (n.d.). *Foto*. Dostupno na: <https://pp-kopacki-rit.hr/foto/>
- Kopački rit (n.d.). *JUPP Kopački rit*. Dostupno na: <https://pp-kopacki-rit.hr/jupp-kopacki-rit/>
- Kopački rit (n.d.). *Kopački rit kroz povijest*. Dostupno na: <https://pp-kopacki-rit.hr/kopacki-rit-kroz-povijest/>
- Kopački rit (n.d.). *O parku*. Dostupno na: <https://pp-kopacki-rit.hr/>
- Kopački rit (n.d.). *Raznolikost staništa*. Dostupno na: <https://pp-kopacki-rit.hr/raznolikost-stanista/>
- Kopački rit (n.d.). *Životinjski svijet*. Dostupno na: <https://pp-kopacki-rit.hr/zivotinjski-svijet/>
- Kušen, E. (1999). *Metodologija prostorne valorizacije turističkih privlačnosti: doktorska disertacija*. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Arhitektonski fakultet.
- Magaš, D. (2008): *Destinacijski menadžment – Modeli i Tehnike*. Opatija: Sveučilište u Rijeci, Fakultet za turistički i hotelski menadžment u Opatiji.
- Magaš, D., Vodeb, K. i Zadel, Z. (2018). *Menadžment turističke organizacije i destinacije*. Opatija: Sveučilište u Rijeci, Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu.
- Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja (2021). *Pravilnik o popisu stanišnih tipova i karti staništa*, Narodne novine 27/2021. Dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2021_03_27_588.html
- Morrison, R. (2023). *Strephonsays: Razlike između flore i faune*. Dostupno na: <https://hr.strephonsays.com/flora-and-vs-fauna-1116>
- n.d. (2023). *Strategija razvoja održivog turizma do 2030. godine*. Narodne novine 2/2023. Dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2023_01_2_18.html
- Pirjevec, B. I Kesar, O. (2002). *Počela turizma*. Zagreb: Mikrorad.
- Penzar, B. i Penzar, I. (2000). *Agrometeorologija*. Zagreb: Školska knjiga.

- Ravlić, S. (ur.) (2013). *Hrvatska enciklopedija: Resurs*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. Dostupno na: <https://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=52558>
- Ravlić, S. (ur.) (2013). *Hrvatska enciklopedija: Turizam*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. Dostupno na: <https://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=62763>
- Ravlić, S. (ur.) (2013). *Hrvatska enciklopedija: Valorizacija*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. Dostupno na: <https://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=63777>
- UNWTO (2008). *Glossary of Tourism terms*. Dostupno na: <https://www.unwto.org/glossary-tourism-terms>
- Tomašević, I. i sur. (2021). *Strategija razvoja održivog turizma do 2030. godine*. Vita projekt d.o.o., Zagreb. Dostupno na: https://mint.gov.hr/UserDocsImages/2022_dokumenti/220721_strategija_spuo_2030.pdf
- Zaninović, K., Gajić-Čapka, M., Perčec Tadić, M., Milković, J., Bajić, A., Cindrić, K., ... i Vučetić, V. (2008). *Klimatski atlas Hrvatske*. Zagreb: Državni hidrometeorološki zavod, 200 str.
- Zaštita prirode (2023). *Park prirode Kopački rit – srce Podunavlja*. Dostupno na: <https://zastita-prirode.hr/zasticena-priroda/parkovi-prirode/park-prirode-kopacki-rit/>

PRILOZI

Popis slika

Slika 1. Orao štekavac	14
Slika 2. Geografski položaj parka prirode Kopački rit.....	16
Slika 3. Podjela turističkih resursa s obzirom na određene elemente.....	23
Slika 4. Prostorna valorizacija Kopačkog rita	26

Popis tablica

Tablica 1. SWOT analiza Kopačkog rita	33
--	----